

Bijlage 7. Open brief van april 1980

Artikel uit het boekje 'En Nu Is Het Uit', Anti-WegwerpVrouw-Komitee, blz 206
Uitgave van De Strijdijzers, 1981

Vooraf

Deze brief is geschreven in april 1980 aan een ambtelijke werkgroep die een wet over alimentatieduurverkorting voorbereidde. Deze werkgroep wilde ons om formele redenen niet ontvangen. Daarom werd deze Open Brief geschreven, die ook aan alle Tweede Kamerleden is gestuurd. In de Kamer is door enkele kamerleden dankbaar gebruik gemaakt van deze brief om bruikbare argumenten tegen de voorstellen in te brengen. Op deze wijze, als in de Open Brief beschreven, was namelijk nog niet tegen de alimentatieproblematiek aangekeken! Om een redelijk wetvoorstel te maken, waarin beide partijen 'gelijk' behandeld worden, wat een wettelijk grondrecht is, bleek niet mee te vallen. Het heeft nog tot 1 juli 1994 geduurd voordat deze wet er kwam.

In West-Duitsland is de wet in 1977 aangepast. Enkele onderdelen zouden goed zijn om in Nederland over te nemen, zie pagina 211.

OPEN BRIEF AAN DE INTERDEPARTEMENTALE AMBTELIJKE WERKGROEP DIE DE PROBLEMATIEK VAN DE LIMITERING VAN DE ALIMENTATIEDUUR BESTUDEERT I.V.M. DE BUDGETTAIRE GEVOLGEN VOOR DE BIJSTAND

(noot, de spelling uit 1980 is aangehouden)

Amsterdam, april 1980

Middels deze brief willen wij:

- protesteren tegen de gang van zaken bij de hoorzitting over het in de maak zijnde wetsvoorstel voor alimentatieduurbeperking, die onlangs door u georganiseerd is,
- onze opvatting over de rechtsgrond van alimentatie uiteenzetten en de conclusies die daaruit getrokken kunnen worden m.b.t. alimentatieduurbeperking.

Tevergeefs hebben wij geprobeerd toegelaten te worden tot de hoorzitting van uw werkgroep. De Strijdijzers werden telefonisch geweigerd met het argument dat ze geen rechtsvorm hebben. Het Vrouwenhuis Amsterdam werd geweigerd met het argument dat de activiteiten daar zich niet uitsluitend tot de alimentatieproblematiek uitstrekken, en dat van de kant van de werkgroep gespecialiseerde groeperingen gewenst waren die zich al langere tijd met de alimentatieproblematiek bezighouden. Wij maken u er in dit verband attent op dat Man '79 nog geen jaar bestaat. Verder werd er steeds telefonisch op gewezen dat er nog gelegenheid genoeg was onze mening bij de overheid ten beste te geven, als de zaak in de Tweede Kamer behandeld wordt, en dat we niet moeten vergeten dat de Tweede Kamer de volksvertegenwoordiging is, dus dat alle standpunten van "het Nederlandse volk" er aan de orde komen.

Wij weten uit ervaring dat het dan juist te laat is. Vandaar deze brief.

De *rechtsgrond voor alimentatie* is gelegen in de maatschappelijke positie van de vrouw. Deze is, buiten haar om, bepaald door vooral de economische structuur en de aard van het huwelijk.

1. De structuur van de economie

o Mannen werken voor geld, huisvrouwen doen de verzorging. Zij doen dit niet tegen een van tevoren overeengekomen bedrag, maar tegen kost, inwoning en kleedgeld ten bedrage van (vult de echtgenoot naar believen in).

o Dat vrouwen niet tegen betaling werken, wekt bij mannen de indruk dat zij niet of weinig werken. Mannen kennen immers geen loonloze arbeid.

o De verzorging door vrouwen is echter zeer omvangrijk en gevarieerd, en daarom van groot economies nut:

- zij doen inkopen voor gemiddeld vier personen (van wie twee kinderen)
- zij bereiden 3x daags maaltijden voor gemiddeld vier personen
- zij houden alle woningen in Nederland schoon. Als er al een werkster komt, dan komt deze slechts een halve dag per week
- zij voorzien gemiddeld vier personen van kleding, houden deze schoon en heel
- zij voeden gemiddeld twee kinderen op, zodat deze straks aan de zeer zware eisen die het moderne leven vooral aan vrouwen stelt, zo goed mogelijk kunnen voldoen
- zij doen dit opvoeden bij afwezigheid van de man (o.a. als gevolg van de afstand wonen - werken) in hun eentje. Dat betekent dat zij op elk wisselwase van - vooral de kleine - kinderen moeten ingaan. Zij kunnen kleine kinderen om veiligheidsredenen niet alleen laten. Om psychologische redenen ook niet: de door mannen van een theoretische basis voorziene pedagogie en psychologie schrijven de vrouw (d.m.v. popularisering in de massamedia en d.m.v. consultatiebureaus) voor haar kinderen voortdurend warmte en aandacht te geven
- zij houdt haar man intakt. Dat wil zeggen: zij houdt hem geschikt tot functioneren in de maatschappij, door hem op te vangen, aan zijn verlangens te voldoen nog voor hij ze heeft uitgesproken. Dit laatste inclusief het voldoen aan zijn seksuele verlangens (tegen haar wil). Zij verzorgt hem ook materieel (en dat betekent extra werk) door bijvoorbeeld zijn lievelingskostje te koken, speciaal als hij het zo druk of moeilijk heeft; naar een voetbalwedstrijd op t.v. te kijken; de kinderen kalm te houden zodat vader na zijn werk rustig de krant kan lezen
- dit alles gaat ten koste van de vrouw haar eigen ontwikkeling en ontplooiing, ja, heeft zelfs tot effect dat zij van zichzelf vervreemdt

o Deze verzorging wordt door de man niet gewaardeerd: huisvrouwen zijn nu eenmaal 'zonder beroep' en hun werk telt dus niet.

o Het huisvrouwenwerk wordt zelfs niet gezien: mannen zijn niet gekonditioneerd op het zien van stof, en dat het eten ook wordt bereid valt hen al te vaak alleen op als het aangebrand is.

o Dat haar werk, in de ruime zin van huishoudelijk werk en zorg (zoals boven omschreven) niet als arbeid wordt (h)erkend, is niet de hoofdreden dat deze niet met geld wordt gehonoreerd. Die reden is dat de structuur van onze economie is dat meer dan de helft van de volwassenen onbetaald en meer dan acht uur per dag arbeid verricht.

o Slechts een klein aantal vrouwen kan tot de zogenaamde beroepsbevolking toetreden. Er zijn te weinig banen. De werkloosheid onder vrouwen neemt sterker toe dan die onder mannen.

o Voor veel vrouwen is intreding in het arbeidsproces onaantrekkelijk gemaakt als gevolg van het feit dat:

- beter betaalde of promotie biedende banen bij voorkeur naar mannen gaan
- leidinggevende banen voor haar bovendien taboe blijven omdat mannen niet onder een vrouw willen werken
- vrouwen door hun achterstelling in het onderwijs minder kansen hebben op werk
- vrouwen die op latere leeftijd (bijvoorbeeld na een echtscheiding) weer willen werken, te oud, te ongeroutineerd of te duur worden gevonden
- getrouwde vrouwen door werkgevers bij voorkeur niet worden aangenomen
- er onvoldoende crèches zijn (de overheid houdt wat dit betreft de subsidiekraan sinds 1975 dicht)
- getrouwde vrouwen door hun man niet alleen worden geremd, maar zelfs tegengewerkt worden (onderzoek heeft uitgewezen dat mannen van wie de vrouw buitenshuis werkt, minder in het huishouden helpen dan mannen van wie de vrouw geen baan heeft)
- een gezin en een baan voor een vrouw op de lange duur niet te combineren zijn (onderzoek heeft uitgewezen dat vrouwen met een 'dubbele taak' omstreeks hun vijfenvijftigste totaal afknappen)

o Vooral omdat zij haar man zijn dagelijkse verzorging uit handen neemt en hem geestelijk intact houdt, profiteert zijn werkgever indirect van de arbeid van de echtgenote. Dankzij háár werk kan de werknemer zich geheel op zijn werk concentreren en zich bovendien daarbuiten ontspannen (wat zijn werk weer ten goede komt). Ook dit aspect maakt het huisvrouwenwerk tot een belangrijke economische faktor. Terzijde dient te worden opgemerkt dat alle buitenshuis werkende vrouwen, getrouwde en ongetrouwde, naast hun werk zélf hun huishouden doen.

o Dat wij hier geen onzin uitkramen, blijkt uit de advertenties van verzekeringsmaatschappijen, waarin wordt geadviseerd een verzekering te sluiten voor het geval de echtgenote overlijdt. De kosten voor huishoudelijke en kinderverzorging zullen dan namelijk zeer hoog zijn.

2. De aard van het huwelijk als rechtsgrond van alimentatie

o Trouwen wordt voor vrouwen aantrekkelijk gemaakt:

- het 'hebben' van een gezin geldt nog steeds als de natuurlijke bestemming van de vrouw. Dit betekent dat meisjes sociale goedkeuring krijgen als zij trouwen
- trouwen is aantrekkelijker voor ze naarmate werken buitenshuis onaantrekkelijker is (zie boven onder 1)

o Het huwelijk is een overeenkomst tussen een man en een vrouw, die niet voor 1, 3, 5 of 10 jaar wordt aangegaan, maar voor het leven. Deze overeenkomst verbreken is thans wettig (echtscheiding). Echter: de verwachting waarmee de huwelijksovereenkomst wordt aangegaan is dat het om een kontrakt voor het leven gaat, zoals uitgesproken bij de huwelijksvoltrekking. De vrouw kan daaruit terecht afleiden dat zij haar leven niet hoeft te verzwaren door een baan aan te houden voor het geval dat het huwelijk mis gaat. Dit zou anders zijn als een huwelijk voor een beperkte tijdsduur aangegaan zou worden, maar daarin voorziet onze wetgeving niet.

o Wijst het voorgaande punt al op een slechte voorbereiding van vrouwen op het huwelijk (men kan moeilijk van ze verwachten dat ze meteen door hebben dat hun wel eens zand in de ogen gestrooid zou kunnen zijn - ze verwachten uiteraard van overheid en kerk als bekrachtigers van deze overeenkomst dat hen een eerlijke behandeling wacht), het feit dat het huwelijk ook traditioneel als liefdesband geldt in plaats van als zakelijke overeenkomst, maakt de zaak er nog veel ondoorzichtiger op. Emotioneel zijn vrouwen echter beter voorbereid op een liefdesband dan mannen.

o Gaat een huwelijk mis, dan heeft een vrouw een x aantal jaren gewerkt (zie punt 1), maar zij heeft desondanks geen pensioen kunnen opbouwen.

o Eindigt een huwelijk door echtscheiding, dan gaan het werk en het inkomen van de man gewoon door. Van de vrouw niet, hoewel zij hem heeft geholpen bij de eventuele carrière die hij heeft gemaakt en hoewel in de kinderen van hen beiden vooral háár energie zit.

o In de belasting- en sociale wetgeving wordt er van uitgegaan dat de gehuwde man kostwinner is en voor zijn vrouw in financieel opzicht dient te zorgen (bijvoorbeeld: de gehuwde werkende man heeft recht op meer belastingaftrek dan de ongehuwde werkende man of vrouw; de gehuwde werkende vrouw heeft slechts recht op een W.W.-uitkering na ontslag, niet op een W.W.V.-uitkering, dit in tegenstelling tot mannen en ongehuwde vrouwen.

3. Andere argumenten met betrekking tot de rechtsgrond van alimentatie

o Beperking van de alimentatieduur is in het voordeel van mannen en niet in het voordeel van vrouwen. De rechter hanteert bij de vaststelling van de alimentatie toch al de norm van de alimentatievrije voet.

o De praktijk van het nihilbeding is in het voordeel van mannen en niet in het voordeel van vrouwen.

o Beide bovenstaande argumenten bieden een rechtsgrond, want de wetgeving hoort in deze tijd te streven naar gelijkheid tussen man en vrouw en niet naar het bevoordelen van de man boven de vrouw.

o Beperking van de alimentatieduur past niet in de emancipatiegedachte (zoals o.a. door mevrouw Wessel-Tuinstra bij de presentatie van haar motie alimentatieduurverkortung wel is betoogd), aangezien vrouwen er niet gelijk aan mannen door worden, integendeel

o Minder alimentatie leidt tot meer bijstand. De bezwaren tegen bijstand zijn:

- je komt er pas voor in aanmerking als je je bezit ten gelde hebt gemaakt, bijvoorbeeld een eigen huis
- bijstand garandeert niet meer dan nette armoede
- hinderlijke controle door ambtenaren op zwart werken en vooral op het seksuele leven (een vrijpartner wordt meteen als onderhoudsplichtig gezien)
- het verbod een dagopleiding te volgen
- de meldingsplicht
- de ongunstige bijklank van het woord bijstand
- het feit dat de bijstand kan worden ingetrokken. Als je kinderen het huis uit zijn, moet je bijvoorbeeld kamers gaan verhuren
- de onzekerheid van de toekomst; nu reeds hebben PvdA en VVD in de Tweede Kamer gedebatteerd over wat wenselijk is: minder ontvangen via de sociale uitkeringen óf hogere premies. De toekomst ziet er vooral voor vrouwen dus somber uit
- de uitzichtloosheid
- je komt ten laste van de maatschappij

Onze konklusies en eisen

o Alimentatieduurverkortung? Onrechtvaardig.

Want dit zou een officiële erkenning betekenen van de waardeloosheid van de energie-investering van vrouwen in het gezin.

o Wij pleiten voor een alsnog algeheel op de helling zetten van de wettelijke regelingen bij echtscheiding. Hierbij kan gekeken worden naar de nieuwe Westduitse echtscheidingswetgeving, die u ongetwijfeld bekend zal zijn, zie pagina 211. Onderdelen hiervan die in de Nederlandse wetgeving overgenomen kunnen worden, zijn:

- de gedurende de huwelijksjaren opgebouwde pensioenrechten worden gelijkelijk tussen man en vrouw verdeeld
- alle mannen betalen alimentatie,
- het is niet nodig dat de man meer geld moet hebben om een nieuw gezin te stichten: hij en z'n aanstaande vrouw moeten er rekening mee houden dat zij van een verminderd inkomen zullen moeten leven. De eerste vrouw gaat voor. Dit is rechtvaardig, omdat de tweede vrouw wéét waaraan zij begint. Zij hoeft niet te trouwen, tenslotte.

o Alimentatie-inning en -uitbetaling door een onafhankelijke instantie met sanktionale bevoegdheid.

Desgevraagd zullen wij een nadere uitwerking sturen.

Hoogachtend,
Anti -Wegwerpvrouw-Komitee
De Strijdijzers
Vrouwenhuis Amsterdam
Nieuwe Herengracht 95
Amsterdam